

Färdplan för att upphöra med import av energi från Ryssland

Klimat- och näringslivsdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025) 440 final

Celexnummer 52025DC0440

COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN
PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND
SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS
Roadmap towards ending Russian energy imports

Sammanfattning

Den 6 maj presenterade EU-kommissionen sitt meddelande om en färdplan för att upphöra med import av energi från Ryssland. I färdplanen presenterar EU-kommissionen nio åtgärder som rör gas, kärnbränsle och olja. Färdplanen innehåller inga lagförslag, men kommissionen aviserar lagförslag som väntas presenteras i juni.

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen presenterat en övergripande plan med EU-gemensamma möjliga åtgärder för att minska beroendet av rysk energiimport. Utfasning av rysk energi är en prioriterad fråga för regeringen som anser att EU:s beroende av rysk energi, inte minst fossila bränslen, ska upphöra snarast möjligt.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Som svar på Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 och EU:s stats- och regeringscheferns uppmaning i Versaillesdeklarationen från mars 2022, presenterade EU-kommissionen REPowerEU-planen i maj 2022.

REPowerEU-planen bestod både av ett meddelande och lagstiftningsförslag.

Under 2022 antog Europeiska unionens råd även ett antal nödförordningar om gas- och elförsörjningen, och har sedan dess antagit 16 sanktionspaket.

Som en uppföljning av den ursprungliga REPowerEU-planen presenterade EU-kommissionen den 6 maj 2025 ett meddelande om en färdplan för att upphöra med EU:s import av rysk energi.

1.2 Förslagets innehåll

EU-kommissionens meddelande beskriver en övergripande strategi för att fasa ut den återstående energiimporten från Ryssland och samtidigt stärka EU:s konkurrenskraft och ekonomiska motståndskraft, utan att föregripa framtida sanktionsåtgärder.

Efter att REPower-EU-meddelandet presenterades 2022 har samordnade åtgärder mellan EU-kommissionen och EU:s medlemsstater resulterat i att gasimporten från Ryssland minskat från 45 procent 2021 till 19 procent 2024. Den ryska gasen har enligt EU-kommissionen ersatts av import från mer pålitliga länder, inhemsk energi och minskad konsumtion. EU:s import av rysk råolja har också minskat från 27 procent i början av 2022 till nuvarande 3 procent. Trots EU:s tidigare insatser konstaterar EU-kommissionen att rysk gas, olja och kärnenergi fortfarande utgör en del av EU:s energimix. EU-kommissionen anser att den fortsatta importen av rysk energi är problematisk då den gynnar Rysslands krigsekonomi och medför försörjningsrisker för unionen.

I färdplanen aviserar EU-kommissionen nio kommande åtgärder för gas, kärnbränsle och olja. Planen innehåller inga lagförslag, men EU-kommissionen aviserar att lagförslag kommer att presenteras i juni.

Åtgärder för att fasa ut beroendet av naturgas från Ryssland

Ryssland har enligt EU-kommissionen vid upprepade tillfällen hotat EU:s försörjningstrygghet genom avbrott i gasleveranserna. EU-kommissionen menar att utfasningen av gasimport från Ryssland behövs för att stärka EU:s försörjningstrygghet och minska risken för att EU:s beroende av rysk gas används som geopolitiskt vapen. Flera medlemsstater har vidtagit åtgärder för att minska eller förbjuda rysk gasimport.

EU-kommissionen framhåller att återstående volymer av rysk gasimport sannolikt inte kommer att upphöra utan ytterligare samordnade europeiska insatser.

EU-kommissionen avser att inom en månad presentera lagförslag gällande transparens, uppföljning och spårbarhet av rysk gas. Det kommande lagförslaget ska innehålla krav på företag att redovisa uppgifter om till exempel volymer och kontraktens löptid samt att information om importen delas relevanta myndigheter.

Vidare aviserar EU-kommissionen ett kommande lagförslag som ska innehålla krav på medlemsstaterna att följa upp utfasningen av rysk gas i nationella planer som bland annat ska redovisa volymer enligt gällande avtal och en tidplan för utfasningen. EU-kommissionen föreslår att planerna presenteras senast vid utgången av 2025.

EU-kommissionen aviserar dessutom ett lagförslag som kommer att innehålla förslag på förbud mot nya avtal om import av rysk gas samt befintliga korttidskontrakt. Förbudet bör träda i kraft senast vid utgången av 2025. Kommissionen avser också förslag om åtgärder för att förbjuda resterande import av rörledd rysk gas och flytande naturgas (LNG) som handlas via befintliga långa kontrakt. Enligt kommissionen kräver avvecklingen av dessa kontrakt en längre övergångsperiod på grund av de större volymer som berörda importörer hanterar och ser därför att förbudet bör träda i kraft senast vid utgången av 2027.

EU-kommissionen lyfter behovet av en diversifierad tillförsel från pålitliga partners och avser fortsätta sina diskussioner med partnerländer i Mellanöstern, Nordafrika, kring Svarta havet samt genom initiativet Global Gateway. EU-kommissionen menar också att alternativen till naturgas bör utvecklas där det är

möjligt, särskilt genom elektrifiering, biogas och vätgas. EU-kommissionen avser utnyttja erfarenheterna från AggregateEU-mekanismen för att skapa en plattform för handel av fossilfria gaser. EU-kommissionen aviserar också samarbete med industri och medlemsstater och nämner att man avser maximera användningen av befintlig energiinfrastruktur i Central- och Östeuropa.

Åtgärder för att fasa ut beroendet av Ryssland inom kärnenergisektorn

EU-kommissionen menar att kärnenergisektorns beroende av Ryssland är komplext och sträcker sig över hela kärnbränslecykeln. Kommissionen pekar på att kapaciteten för uranomvandling och anrikning är koncentrerad till ett fåtal företag och att dagens kapacitet i EU och övriga demokratier inte är tillräcklig för att ersätta det som idag levereras av Ryssland. EU-kommissionen bedömer att EU:s anrikningskapacitet kan utökas tidigast 2027 och större uranomvandlingskapacitet inte väntas förrän i början av 2030-talet. EU-kommissionen lyfter också att fem medlemsstater har reaktorer av rysk design som kräver en bränsledesign som tidigare bara producerats i Ryssland. EU-kommissionen pekar även på att Ryssland står för en betydande andel av produktionskapaciteten för vissa radioisotoper som används inom sjukvården, att EU är beroende av vissa reservdelar och underhållstjänster från Ryssland och lyfter behovet av internationellt samarbete. EU-kommissionens aviserade förslag syftar därför till att gradvis fasa ut Rysslands leveranser av uran, anrikat uran och andra kärnkraftsrelaterade produkter.

EU-kommissionen avser presentera förslag på handelsåtgärder för import av anrikat uran i syfte att skapa rättvisa konkurrensvillkor och påskynda investeringar och kapacitetsuppbyggnad inom EU. EU-kommissionen aviserar också att man vid en viss (inte angiven) tidpunkt avser stoppa nya kontrakt för bränslematerial med Ryssland. Leveranser enligt befintliga kontrakt påverkas inte.

EU-kommissionen aviserar också att man kommer att presentera lagförslag med krav på att medlemsstaterna utarbetar nationella planer för avvecklingen av beroendet av ryskt kärnbränsle, reservdelar och tjänster. Planerna ska redovisas senast vid utgången av 2025.

Vidare avser EU-kommissionen att föreslå inrättandet av *'European Radioisotopes Valley'* för att säkerställa tillgången till medicinska radioisotoper och stärka motståndskraften i den europeiska försörjningskedjan.

Åtgärder för att fasa ut beroendet från Ryssland inom oljesektorn

EU-kommissionen framhåller att unionens beroende av rysk oljeimport har minskat avsevärt sedan införandet av EU:s sanktioner mot rysk råolja och petroleumprodukter. I meddelandet anges vidare att rysk råolja år 2022 utgjorde 27 procent av importen, medan den idag uppgår till endast 3 procent.

EU-kommissionen avser föreslå krav på nationella planer för utfasning av ryska oljeimporten senast 2027 för de två medlemsstater som fortfarande har stor råoljeimport från Ryssland. EU-kommissionen rekommenderar att planerna ska redovisas första gången senast vid utgången av 2025.

EU-kommissionen menar att det behövs ytterligare åtgärder för att försvåra för den ryska skuggflottan, som både utgör en miljörisk och bidrar väsentligt till Rysslands ekonomi och fortsatta krigföring, bland annat genom att kringgå EU:s sanktioner. EU-kommissionen aviserar till exempel dialog med tredje länder och Internationella sjöfartsorganisationen (IMO), samt uppmuntrar medlemsstaterna att öka bevakning till havs.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inga förslag på lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Inte aktuellt då meddelandet endast utgör en övergripande färdplan.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar att EU-kommissionen presenterat en övergripande plan med EU-gemensamma möjliga åtgärder för att minska beroendet av rysk energiimport. Utfasning av rysk energi är en prioriterad fråga för regeringen som anser att EU:s beroende av rysk energi, inte minst fossila bränslen, ska upphöra snarast möjligt.

Regeringen välkomnar EU-kommissionens ambition att påskynda utfasningen av gasimport från Ryssland, inte minst LNG. EU har minskat sin import av rysk gas, men behöver ytterligare EU-gemensamma åtgärder för att beroendet ska upphöra. Regeringen välkomnar särskilt åtgärder för ökad spårbarhet av gasimporter och effektiv användning av befintlig infrastruktur. Spårbarhet och transparens för import av rysk naturgas är ett steg i rätt riktning för att helt fasa ut rysk gas. Regeringen välkomnar också att EU-kommissionen pekar på betydelsen av fossilfria gaser.

Regeringen välkomnar att meddelandet aviserar åtgärder för en gradvis utfasning av ryska produkter och tjänster i kärnbränslesektorn i syfte att så snart det är möjligt helt ersätta rysk import. Det är positivt att den svenska bränslefabriken snabbt kunnat ersätta en stor del av det bränsle av rysk design som tidigare bara Ryssland kunnat leverera, inte minst till Ukraina. Mot bakgrund av att antalet leverantörer och deras kapacitet i hela kedjan av produkter och tjänster för bränsleproduktion är begränsat i både EU och övriga demokratier anser regeringen att det är angeläget att skapa förutsättningar för ökade investeringar i produktionskapacitet i både EU och övriga länder med stabila demokratier. Regeringen välkomnar också EU-kommissionens planer på att införa krav på nationella planer för utfasningen av ryska produkter och tjänster, liksom bildandet av en infrastruktur för tryggad tillförsel av radioisotoper.

Regeringen välkomnar EU-kommissionens initiativ till nya gemensamma åtgärder för att fasa ut EU:s beroende av rysk olja. Regeringen välkomnar att EU har en proaktiv ansats för att försvåra för den ryska skuggflottans fartyg och dess aktörer. Regeringen anser samtidigt att EU-gemensamma initiativ för att motverka den ryska skuggflottan inte bör duplicera redan pågående nationella och internationella initiativ.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

EU-institutionernas, förutom EU-kommissionens, ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Meddelandet har inte sänts på remiss.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet endast utgör en övergripande färdplan.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Inte aktuellt då meddelandet endast utgör en övergripande färdplan.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

EU-kommissionen har aviserat att lagförslag ska komma som ett paket i juni.

4.2 Fackuttryck och termer

AggregateEU - mekanism som matchar efterfrågan och tillgången på naturgas

IMO - internationella sjöfartsorganisationen

LNG (liquefied natural gas) – flytande naturgas

Skuggflotta – fraktfartyg som används för att kringgå sanktioner

Spotkontrakt – handel med omedelbar leverans